

İŞ MAHKEMELERİ KANUNUNUN 8. MADDESİNİN 3. FIKRASI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Ar. Gör. Güray ERDÖNMEZ*

I- İncelemeye Konu Karar: Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 6.6.1995 tarih ve E.1995/4804; K.1995/5230 sayılı kararı⁽¹⁾.

Davacı, 1.4.1988 tarihinden itibaren Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi işteğe bağlı sigortalı olduğunu belirterek, 3,5 yıllık sürenin bitiminden itibaren emekliliğe hak kazandığının tespitine karar verilmesini talep etmiş, yargılama neticesinde yerel mahkeme, kısa kararında davanın kabulüne karar vermişse de, gerekçeli kararında “davanın kabulü ile davacı M.A’un 1.4.1988 tarihi itibarıyla Sosyal Sigortalar Kurumundan emekliliğe hak kazandığının tespitine” hükmetmiştir. Davalı Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından temyiz edilen karar, Yargıtay tarafından onanmıştır. Akabinde, davalı vekili, ilk derece mahkemesinden tavzih talebinde bulunmuş ve fakat bu talep, ilk derece mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Davalı vekili, bunun üzerine, tavzih talebinin reddine ilişkin yerel mahkeme kararını temyiz etmiştir.

Yargıtay yaptığı inceleme neticesinde, yerel mahkemenin kısa kararı ile gerekçeli kararı arasında çelişki bulunduğundan, kararın 10.4.1992 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı gereğince bozulması gerekirken zuhulen onandığını belirtmiştir. Yüksek mahkeme kararında, gerçek sigorta belgeleri karşısında Sosyal Sigortalar Kurumu'nun Mahkemeden hükmün tavzihini talep ettiğini, fakat yerel mahkemenin tavzih talebini reddettiğini; yerel mahkemenin bu kararının Yargıtay'ın onama kararı karşısında yerinde olduğunu ifade ettikten sonra, kararına şu şekilde devam etmiştir: “... Ancak giderilmesi gereken maddi hataların bulunması nedeniyle ve 5521 Sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 8. maddesi hükmüne göre iş mahkemelerinden verilen kararlara ilişkin Yargıtay kararları için karar düzeltme yolu mevcut olmadığından hükümlerin tavzihi yolunu

* Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

(1) Karar için bkz. Cevdet İlhan Günay, İş Mahkemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 1996, s. 276 vd.

geniş yorumlanması yöntemiyle gerçeğin bulunması gerekmektedir. Bu düşüncelerle, Dairemiz dahi gerçeğe ulaşılması yolunu yeğlediğinden hükmün tavrı isteminin reddine ilişkin kararın onanması yoluna gidilmeyerek gerekçeli kararın, dava dilekçesindeki istemden ve davanın kabulüne dair kısa karardan farklı bulunması giderek 1.4.1998 tarihinin nizalı Sosyal Sigortalar Kurumu'na tabi isteğe bağlı sigortalılığın başlangıcı olması ve davacının Sosyal Sigortalar Kurumu nezdindeki şahsi dosyası içeriğine göre 1.4.1988 tarihi öncesinde Sosyal Sigortalar Kurumundan yaşlılık aylığı tahsis talebi bulunmaması, Sosyal Sigortalar Kanununa tabi hizmetinin 506 Sayılı Kanununun madde 61'e göre yaşlılık sigortasından tahsis için yeterli olmaması ve 2829 Sayılı Kanunun 8. maddesinin uygulanmasında son 7 yılda en fazla hizmetin Bağ-Kur'a tabi olarak geçmesi nedeniyle, hizmetlerin birleştirilmesi suretiyle dahi Sosyal Sigortalar Kurumundan yaşlılık aylığı tahsisinin de 1.4.1988 tarihi itibarıyla mümkün bulunmaması konularındaki **mevcut maddi hataların giderilmesini teminen, tavrı isteminin reddine ilişkin mahkeme kararının bozulması gerekmiştir..**”.

Yargıtay, bu gerekçelerle, davalı Sosyal Sigortalar Kurumu'nun tavrı isteminin kabulü ile onama kararının kaldırılarak hüküm fıkrasının HUMK. m. 438 gereğince düzeltilmesine karar vermiştir. Buna göre, yüksek mahkeme, davacının 1.4.1988 tarihinden itibaren Sosyal Sigortalar Kurumu'na tabi isteğe bağlı sigortalılığının geçerli olduğuna; davacının, yaşlılık aylığı tahsis talebinde bulunduğu 24.9.1991 tarihi ile 1.4.1988 tarihi arasında, 2829 Sayılı Kanunun 8. maddesi gereğince Sosyal Sigortalar Kanununa tabi sigortalılığının 1260 gün olmayıp, eksiği bulunduğu; bazı ayların sigorta primlerinin ödenmediğine; 506 Sayılı Kanuna tabi hizmeti Sosyal Sigortalar Kurumundan tahsis için yeterli olmadığından, açık bulunan sürenin 50 Sayılı Kanun gereğince tamamlanmasına ve ödenmemiş isteğe bağlı sigorta primlerinin de gecikme zammıyla birlikte ödenmesi şartıyla Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan yaşlılık aylığına hak kazanabileceğinin tespitine karar vermiştir.

II- GİRİŞ

İş mahkemeleri, iş uyuşmazlıklarından doğan dava ve işlere bakmak amacıyla 30.1.1950 tarihinde 5521 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu⁽²⁾ ile

(2) RG 4.2.1950, Sa. 7224.

kurulmuştur. Özel mahkemeler arasında yer alan iş mahkemeleri, bugün tek hakimli olarak faaliyet göstermektedir⁽³⁾. Ülkemizde halihazırda her ilçede iş mahkemesi bulunmayıp, sadece iş davalarının yoğun olduğu yerlerde iş davalarına bakmak üzere iş mahkemeleri kurulmuştur⁽⁴⁾. İş davalarının yoğun olmadığı yerlerde ise iş davalarına, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görevlendireceği asliye hukuk mahkemelerinden biri tarafından bakılmaktadır⁽⁵⁾.

İş mahkemelerinde kural olarak sözlü yargılama usulü uygulanmakta, İMK'nda hüküm bulunmayan hallerde ise HUMK'da yazılı yargılama usulü için öngörülen hükümler tatbik edilmektedir (İMK. m. 7/1, c.1; 15). İMK.m.8/3 hükmü gereğince, iş davalarında verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olduğu açıkça kabul edildiğinden, iş mahkemelerince verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulamamakta ise de, iş davalarının sayısı ve önemi, bu mahkemelerin kurulduğu 1950 yılıyla kıyaslanamayacak derecede arttığından, sözü geçen hükmün tekrar değerlendirilmesi gerektiği söylenebilir. Bu bağlamda, incelememizde, iş davalarında verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olmasının doğurduğu sonuçlar yukarıda zikredilen Yargıtay kararı çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılacaktır.

III- KARARIN İNCELENMESİ

Doktrinde Türk hukukuna özgü bir yol olarak kabul edilen karar düzeltme kurumu, "hüküm mahkemelerinin nihai kararları üzerine, temyiz incelemesi sonunda verilen Yargıtay kararlarının aynı kurulda tekrar incelenmesini sağlamaya yarayan bir kanun yolu"⁽⁶⁾ olarak tanımlanmaktadır.

(3) İş mahkemeleri, İMK'nun yürürlüğe girdiği 1950 yılında toplu mahkeme olarak kurulmuştur. 5521 Sayılı İMK'nu ile kurulan iş mahkemelerinin ilk şekli bugünkünden farklıdır. Zira, iş mahkemeleri ilk kurulduğunda mahkemede, hakim sınıfından bir başkanın yanında işçi ve işveren tarafından birer üye bulunmaktaydı. Ancak, Anayasa Mahkemesi, işçi ve işveren kesiminden gelen üyelerle ilgili hükümleri iptal etmiştir (Anayasa Mahkemesi'nin 13.4.1971 tarihli kararı, E. 1970/63; K:1971/38, RG 16.11.1971 Sa. 14017, s.1 vd.).

(4) Baki Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usulü C.V**, 6. Baskı, İstanbul 2001, s.5590.

(5) Ramazan Arslan/ Süha Tanrıver, **Yargı Örgütü Hukuku**, Ankara 1996, s. 27.

(6) Necip Bilge, **Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme**, Ankara 1973, s. 102. Doktrinde, kanun yolu şekli anlamda kesinleşmeyi önleyip önlememesine göre, olağan ve olağanüstü kanun yolu olarak ikiye ayrılmakta ve karar düzeltme yolu, bu kritere göre, olağan kanun yolu olarak kabul edilmektedir. Bu konuda ayrıntılı açıklama için bkz. Bilge, a.g.e., s.15 vd.

Karar düzeltme yolu, Yargıtay Dairelerinin ve Hukuk Genel Kurulunun, hatalı olarak verdikleri kararlardan dönmelerine imkan tanımaktadır⁽⁷⁾. Doktrinde, karar düzeltme yolunun lehinde görüş bildiren yazarlar olduğu gibi, bu kanun yolunun kaldırılması gerektiğini ileri süren yazarlar da vardır⁽⁸⁾. İş mahkemelerinde karar düzeltme yoluna ihtiyaç olup olmadığı ise kendi özel koşulları içerisinde değerlendirilmelidir.

HUMK'nda, temyiz edilen bütün kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulamayacağı kabul edilmiş ve kanun koyucu bu konuda bazı sınırlamalar getirmiştir (HUMK. m. 440/III, b.1-4). İMK'nda sevk edilen bir hükümle de, iş mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna gidilemeyeceği kabul edilmiştir (İMK. m. 8/3). Buna göre, iş mahkemelerinin verdiği kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulamayacağı gibi, ayrı iş mahkemesi bulunmayan yerlerde iş davalarına bakan asliye hukuk mahkemelerinin iş mahkemesi sıfatıyla verdikleri kararlar aleyhine de karar düzeltme yoluna gidilemeyecektir⁽⁹⁾. Dolayısıyla, iş mahkemelerince verilen kararlar hakkında Yargıtay'ın temyiz incelemesi neticesinde verdiği karar kesindir.

İş davalarında karar düzeltme yolunun kapatılmasını düzenleyen 8.madde hakkında, Adalet Komisyonu Raporunda gerekçe belirtilmemiştir⁽¹⁰⁾. İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısının Meclisteki görüşmeleri sırasında da bu konuya değinilmemiş ise de⁽¹¹⁾, doktrinde, haklı olarak, karar dü-

⁽⁷⁾ Saim Üstündağ, **Medeni Yargılama Hukuku Dersleri**, 7. Baskı, İstanbul 2000, s. 898. Karar düzeltme yolunda, temyiz incelemesi neticesinde verilen karar, bu kararı veren Yargıtay'ın ilgili Dairesi veya Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından incelendiğinden, burada, hükmün incelenmek üzere bir üst merciye aktarılması etkisi (Devolutiveffekt) görülmez. Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Muhammet Özkes, **Medeni Usul Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2001, s. 510. Bu etkiye ilişkin olarak bkz. Leo Rosenberg/Karl Heinz Schwab/Peter Gottwald, **Zivilprozessrecht**, 15. neubearbeitete Auflage, München 1993, s.801; Richard Zöllner, **Zivilprozessordnung**, 22. neubearbeitete Auflage, Köln 2001, s.1174; M. Kamil Yıldırım, **Hukuk Devletinın Gereği Olarak İstinaf**, İstanbul 2000, s. 41 vd.

⁽⁸⁾ Kemal Demiroğlu, **Hukukta Tashihi Karar**, Ankara 1945, s. 37 vd.; Ömer Berki, **Karar Düzeltme Müessesesi**, Recai Seçkin'e Armağan, Ankara 1974, s. 148 vd.; Burhan Gürdoğan, **Tashihi Karar Müessesesi**, Prof. Dr. Ahmet Esat Arsebük Armağanı, Ankara 1958, s.286; İlhan Postacıoğlu, **Medeni Usul Hukuku Dersleri**, 6. Bası, İstanbul 1975, s. 775; Bilge, a.g.e., s. 93 vd.; Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, s. 4852; Üstündağ, a.g.e., s. 898.

⁽⁹⁾ Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, s. 5595.

⁽¹⁰⁾ Adalet Komisyonu Raporu, TBMM Tutanak Dergisi, C. 23, S. Sayısı 131, s. 8.

⁽¹¹⁾ Meclis Görüşmeleri, 23.1.1950, Tutanak Dergisi, D.8, C. 23.T.4, B.33, s. 299-300.

zeltme yolunun, iş davalarının çabuk hükme bağlanması amacıyla kapatıldığı ifade edilmektedir⁽¹²⁾.

Karar düzeltme yolunun iş davaları için gerekli olup olmadığı tartışmalıdır. Kuru, İMK'daki bu hükmün çabukluk ilkesine uygun olduğunu, dolayısıyla korunması gerektiğini düşünmektedir⁽¹³⁾. Buna karşılık Ozanoğlu, iş davalarının sayısının, sanayideki gelişme, çalışanların sayının fazlaşması ve bilinçlenmesi, sosyal güvenlik tedbirlerinin artırılması, işçi sağlığı ve güvenliğine ilişkin tedbirlerin uygulanmaması nedeniyle kanunun kabul edildiği yıllara göre çok arttığını; buna karşılık, Yargıtay'ın temyiz incelemesine çok az zaman ayırabildiğini; iş davalarında adaletin hatasız gerçekleşmesinin süratle yeğ tutulması gerektiğini; bu nedenlerle, karar düzeltme yolunun iş davalarında da tanınması icap ettiğini savunmaktadır⁽¹⁴⁾. Köseoğlu, iş davalarında bu yolun tamamen kapatılmaması gerektiği, bu yolun iş davalarının uzamasına neden olacağı iddiasının bazı önlemlerle aşılabileceği kanısındadır⁽¹⁵⁾. Yazara göre, toplu sözleşmelerden, iş akitlerinden ve iş mevzuatından doğan uyuşmazlıklarla, iş kazası nedeniyle açılan tazminat davalarında müddeabih yönünden bir sınır konulmalıdır. Yine Yargıtay'daki inceleme bir ay gibi bir süre içinde sonuçlandırılmalı ve bu istemin reddi halinde, talepte bulunan tarafa günün şartlarına uygun bir para cezası verilmelidir. Bilge ise, karar düzeltme yolunun iş davaları neticesinde verilen kararlara karşı kapalı tutulmasının, kişileri bu kanun yolunun teminatından yoksun bırakacağını; iş davalarının artması nedeniyle Yargıtay'ın temyiz incelemesinde dosya başına ayırabildiği zamanının çok kısıtlı olduğunu; bu nedenle, iş davaları neticesinde verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun açılmasının adaleti gerçekleştirme bakımından daha uygun olacağını dile getirmiştir⁽¹⁶⁾.

İş davaları nitelikleri itibariyle ölümle neticelenen, genç yaşta büyük oranda maluliyete yol açan, bazen dava değerleri oldukça yüksek olan, kimi zaman da Sendikalar Kanunu ile ilgili davalarda olduğu gibi, çok sayıda çalışanı ilgilendiren davalardır. Bu bakımdan, çalışma barışını da ilgi-

(12) Bilge, a.g.e.,s.124; Mustafa Çenberci, **İş Mahkemeleri Kanunu Şerhi**, İstanbul 1969, s. 88.

(13) Baki Kuru, **İş Mahkemeleri**, TBB'nin Düzenlediği I. Hukuk Kongresine Sunulan Tebliğ, Ankara 1971, s. 29.

(14) Ozanoğlu, a.g.m., s. 237 vd.

(15) Haluk Köseoğlu, **İş Davalarında Kanun Yolları**, ABD 1968/3, s. 482-483.

(16) Bilge, a.g.e., s. 124 vd.

lendiren bu davaların son derece önemli olduğu açıktır. Öte yandan, Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı istatistik verileri incelendiğinde, iş mahkemelerinde 1986 yılı itibariyle 90.567 olan toplam dava sayısının 2000 yılı itibariyle 129.088'e ulaştığı görülmektedir. Buna göre, iş mahkemelerinde mevcut dava sayısı söz konusu tarihler arasında yaklaşık % 45 artmıştır. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun kabul ettiği Kurul standardı dikkate alınarak yapılan tahminlerde, 1986 yılında 90.567 olan dava sayısının 2010 yılında 166.655'e ulaşacağı öngörülmektedir⁽¹⁷⁾. İş mahkemelerinde görülen dava sayısındaki bu hızlı artışın Yargıtay'ın iş yüküne de yansıtacağı açıktır. Bu durumda, iş davalarının artan önemi ve sayısına karşın, bu davalarda verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olması uygulamada sorun teşkil edebilmektedir.

Gerçekten, temyiz incelemesi sonucunda verilen kararlara karşı iş davalarında karar düzeltme yolunun kapalı olması, Yargıtay'ı, hatalı olduğu halde onanan bazı kararlar için çözüm arayışına sevk etmiştir. Nitekim Yargıtay, iş davalarında verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulamamasına rağmen, kimi kararlarında tavzih yolunu karar düzeltme amacıyla kullanmış⁽¹⁸⁾, bazen de yanılma açık olduğu için, karar düzeltme talebini kabul etmek zorunda kalmıştır⁽¹⁹⁾.

İncelememize konu kararda ise, Yargıtay, iş davalarında verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olmasından kaynaklanan sorunun tavzih yoluyla (HUMK. m. 455) aşılabileceğini kabul etmiştir. Yüksek mahkemenin ulaştığı sonuç adaletin yerine gelmesine yardım etse de, bu karar gerek HUMK. m. 455'de düzenlenen tavzih kurumuna gerekse İMK.

(17) Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğü'nün verileri,"www.adli-sicil.gov.tr/istatist.htm"adresinden alınmıştır.

(18) Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 4.3.1971 tarih ve E.12686/K.2742 sayılı kararı (Ozanoğlu, a.g.m., s.248-249); Günay, a.g.e., s. 252.

(19) Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin konuyla ilgili bir kararı şöyledir: "Dava iş güvenliği kurallarına aykırı davranış sonucu meydana gelen zararların ödetilmesinden ibarettir. Mahkeme taraflarca düzenlenen taahhütnamenin bir icra niteliğinde bulunduğu gerekçesiyle davayı reddetmiş ve bu karar Yargıtay özel dairesince de onanmıştır. Bu kere davacı karar düzeltme isteğinde bulunmuştur... Mahkemenin iş kazası nedeniyle uğranılan zararları hüküm altına alması gerekli iken ilamda yazılı sebep ve düşüncelerle davayı reddetmesi yasaya ve usule aykırıdır. O halde HUMK. m. 440'a uygun olan karar düzeltme isteği kabul olunmak gerekir". Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 4.2.1971 tarih ve E.1281/K.1376 sayılı kararı (Ozanoğlu, a.g.m., s. 250-251).

m. 8 hükmüne açıkça aykırıdır⁽²⁰⁾.

Zira olayda, yerel mahkemenin, kısa kararıyla gerekçeli kararı arasında çelişki bulunduğu gibi, davacının, hizmetleri birleştirilse bile, isteğe bağlı sigortalılığın başladığı 1.4.1988 tarihinde yaşlılık aylığına hak kazanmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Yerel mahkeme kararı, gerek HUMK gerekse maddi hukuk hükümleri gereğince bozulması gerekirken onanmıştır.

Yargıtay, mezkur kararında; **“... mevcut maddi hataların giderilmesini teminen tavzih isteminin reddine ilişkin yerel mahkeme kararının bozulması...”** gerektiğini belirtmektedir. Doktrinde de, Yargıtay’ın iş mahkemesi kararının onanması veya bozulmasına ilişkin kararında maddi hata yapması halinde, bozma veya onama kararının maddi hata nedeniyle yeniden incelenebileceği belirtilmektedir⁽²¹⁾. Yargıtay’ın mezkur kararında zikredilen “maddi hata” kavramı yüksek mahkeme tarafından dar anlamda kullanılmamaktadır. Nitekim, Yargıtay bir diğer kararında bu hususu şu şekilde belirtmiştir: “... Usulün 444/3. fıkrasının. 2. bendindeki hükme göre, genel kural olarak aynı Kanunun 8. maddesinde şüyuun giderilmesine dair hükümler karar düzeltmeye tabi değildir. Ancak, onama veya bozma kararlarında maddi anlamda hatalar yapılmışsa bozma ve onama kararları bu maddi hatalar sebebi ile her zaman yeniden inceleme konusu edilebilir. Yargıtay uygulamalarında maddi hata kavramı, dar anlamda kullanılmamaktadır. Bir savunmanın veya delilin gözden kaçmış olması veya kararın esasına etkili bir konunun araştırılmamış olması da maddi hata kavramı içinde düşünülmektedir. Ve böyle bir hata ile malul bozma veya onama kararlarının taraflar için kazanılmış hak oluşturmadığı da yine Yargıtay uygulamalarında kabul edilmektedir...”⁽²²⁾. Gerçekten, incelemeye konu kararda da, yerel mahkeme, emeklilik hakkını henüz kazanmamış davacının

(20) Gerçekten, Yargıtay eski tarihli bir kararında tavzih yolu kullanılarak karar düzeltme talebinde bulunulamayacağını şu ifadelerle açıkça dile getirmiştir: “... Davacı vekilinin açıklama (tavzih) yoluyla bozma kararının kaldırılarak direnme kararının onanmasını hedef tutan isteği karar düzeltme isteği niteliğini taşımaktadır. 5521 Sayılı Kanunun 8. maddesi uyarınca iş davalarında karar düzeltme yolu tanınmamıştır. Tavzihi istenen, Yargıtay ilamı ise vazihdir. Mütenakız fıkraları ihtiva etmemektedir. Tavzih isteğinin reddi gerekir”. Yargıtay HGK’nun 29.11.1967 tarih ve E.9/685; K.582 sayılı kararı (Baki Orhaner/Süleyman Orhaner, **Türk İş Hukuku Emsal Kararları**, Ankara 1969, s. 365).

(21) Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, s. 4870.

(22) Yargıtay 6. Hukuk Dairesi’nin 8.3.1991 tarih ve E.2131/K.3340 sayılı kararı (YKD, 1991/3, s. 856 vd.).

emeklilik hakkını kazandığına karar vermiş ve bu karar onanmıştır. Dolayısıyla, burada da, Yargıtay'ın yukarıda zikredilen kararında belirtilen türden bir maddi hata mevcut olup, yüksek mahkeme, ilk derece mahkemesinin kararındaki hataları ortadan kaldırmak için, davalının tavzih talebinin reddine dair kararını bozarak, tavzih talebini kabul etmekte ve bunu takiben de kararı HUMK. m. 438 gereğince düzelterek onamaktadır. Yüksek mahkeme böylece, onanmak suretiyle şekli ve maddi anlamda kesinleşen hükmü, davalının tavzih talebini kabul etmek suretiyle, tavzih adı altında yeniden incelemektedir.

Hangi kararlara karşı tavzih yoluna başvurulabileceği HUMK. m. 455'de gösterilmiştir. Bu maddeye göre ancak, müphem ve gayri vazih olan veya mütenakız fıkralar içeren hükümlerin tavzihi talep edilebilir. Buna mukabil, tavzih gerekçesiyle, mahkemenin verdiği hükmü değiştirmesi mümkün değildir⁽²³⁾. Tavzih, mahkemenin verdiği hükmün hukuka uygun olup olmadığını kontrole yarayan bir kanun yolu da değildir⁽²⁴⁾. Ancak, incelemeye konu kararda da ifade edildiği üzere, İMK. m. 8 gereğince iş davalarında verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olması, Yargıtay'ı bu olayda çözüm aramaya sevk etmiştir. Nitekim, yüksek mahkemenin mezkur karardaki: "... İMK 8. maddesi hükmüne göre iş mahkemelelerinden verilen kararlara ilişkin Yargıtay kararları için karar düzeltme yolu mevcut olmadığından hükümlerin tavzihi yolunun geniş yorumlanması suretiyle gerçeğin bulunması gerekmektedir..." şeklindeki ifadesi de bu düşüncenin açık bir göstergesidir. Yargıtay, bu kararında iş davalarında karar düzeltme yolunun kapalı olmasından kaynaklanan problemi tavzih yoluna başvurarak çözmeye çalışmaktadır. Kararda her ne kadar tavzih yolunun geniş yorumlanmasından söz edilmekte ise de, bu kurumun amacı, yukarıda da belirtildiği üzere, hükümde yer alan müphem ve çelişkili ifadelerin açıklığa kavuşturulmasından ibarettir. Tavzih yolunda sadece hükmün gerçek anlamı açıklanır, hükme ilave yapılamayacağı gibi, hükümden bir şey de çıkarılamaz⁽²⁵⁾. Mezkur kararda ise, tavzih talebi vesilesiyle yapılan inceleme neticesinde, şekli ve maddi anlamda kesinleşen hüküm, düzelterek

(23) Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, s. 5270; H.Yavuz Alangoya, **Medeni Usul Hukuku Esasları II**, İstanbul 2001, s. 123.

(24) Necip Bilge/Ergun Önen, **Medeni Yargılama Hukuku Dersleri**, 3. Baskı, Ankara 1978, s. 727.

(25) Bilge/Önen, a.g.e., s. 727.

onama suretiyle değiştirilmekte ve bu şekilde, iş davalarında verilen kararların sadece temyiz incelemesine tabi olmasından kaynaklanan sorun, tavzih yolu aracılığıyla bertaraf edilmeye çalışılmaktadır ki, bu durumun HUMK'na ve İMK'na aykırı olduğu düşünülmektedir.

Kanaatimizce, karar düzeltme yolunun olumsuz yönleri de göz önüne alındığında⁽²⁶⁾, Yargıtay'ın karşı karşıya kaldığı bu sorunun iş mahkemesi kararlarına karşı karar düzeltme yolunun açılarak çözümlenmesi yerinde olmayacaktır. Bu bağlamda, olması gereken hukuk bakımından en uygun çözümün bu kararlara karşı istinaf yolunun açılması olduğu düşünülmektedir. Ancak, bunun için öncelikle, istinaf mahkemelerinin kendisinden beklenen faydayı yerine getirecek şekilde kurulmasını ve işlemlerini sağlayacak koşulların oluşması gerektiği izahtan varestedir⁽²⁷⁾. Gerçekten, İş Mahkemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı'nın 1. maddesinin 1. fıkrasında da iş mahkemelerince verilen nihai kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabileceği öngörülmüştür. Konusu para ile değerlendirilemeyenler dışındaki davalar hakkında istinaf yoluna başvurulabilmesi için parasal sınır getirilmiştir. Tasarının 1. maddesinin 5. fıkrasında ise, Yargıtay kararlarına karşı karar düzeltme yoluna başvurulamayacağına ilişkin düzenleme korunmuştur. Kanaatimizce de, tasarıda öngörüldüğü gibi, iş davalarında verilen kararlara karşı istinaf yolunun açılması, buna mukabil, karar düzeltme yoluna başvurulamaması, incelememizde açıklamaya çalıştığımız sorunların çözümlenmesi için en uygun yol olarak gözükmektedir.

IV- SONUÇ

Yukarıda da zikredildiği üzere, iş davalarının gerek önemi gerekse sayısı 5521 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun kabul edildiği 1950 yılıyla kıyaslanamayacak derecede artmıştır. İş davalarının hızlı şekilde hükme bağlanması için, İMK'nda bu davalarda verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulamayacağı öngörülmüşse de, artan iş yükü nedeniyle, bu sınırlamanın kimi durumlarda sorun teşkil ettiği gözlemlenmektedir. Gerçekten, Yargıtay'ın temyiz incelemesi sırasında dosya başına ayırdığı zaman ve incelemeyi yapanların hata yapma ihtimali dikkate alın-

(26) Bilge, a.g.e., s. 92; Baki Kuru, **Bugünkü Yapısı İçinde Yargıtay'ın İş Yükünü Azaltma Çareleri**, Yargıtay'ın Kuruluşunun 120. Yılı Sempozyumunda Sunulan Bildiri, YD C.15, Sa. 1-4, s. 43.

(27) Baki Kuru, **İstinaf Mahkemeleri Kurulurken**, Adalet Dergisi, 1963/5, s. 557 vd.

dığında, iş davalarında verilen kararlara karşı sadece temyiz yoluna başvurulabilmesi, gerçeğe ulaşmak için yeterli olmayabilmektedir. Bu bağlamda, Yargıtay, ortaya çıkan sorunları aşmak için bazı kararlarında tavzih yolunu kullanmakta ise de, bu çözüm, tavzihın amacına ve dolayısıyla HUMK'na aykırıdır. Dolayısıyla, İş Mahkemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı'nda da öngörüldüğü üzere, iş mahkemelerince verilen kararlara karşı istinaf yoluna başvuru imkanı tanınmasının, bu konudaki sorunların çözümünde en uygun yol olacağı düşünülmektedir.